

ادبیات کودک به مثابه ادبیات اقلیت

حل شدن اقلیت در اکثریت نیستند که می‌کوشند اقلیت‌ها نیز حفظ شوند و حتی امکان تبدیل به اکثریت را پیدا کنند.

در چنین فضایی، صدای اقلیت نیز اهمیت یافته است و یکی از راه‌های انعکاس این صدا، ادبیات است. «ادبیات اقلیت» نه تنها امکان ظهور یافته است که هم‌اکنون در بسیاری از کشورها از این نوع ادبیات استقبال می‌شود. ادبیات اقلیت اکنون فضاهای تازه‌ای را در اختیار مخاطبان ادبیات قرار داده است که پیش از این، تصویری از آن فضاها نداشتند.

در صورت‌بندی ادبیات اقلیت، هنوز بحث

در هر جامعه‌ای، اقلیت‌های گوناگون زندگی می‌کنند؛ از اقلیت نژادی و زبانی گرفته تا اقلیت دینی. آن‌چه اقلیت را از اکثریت متمایز می‌کند، در حاشیه بودن آنان است. زیست فرهنگی اقلیت، در حاشیه‌گفتمان رسمی و حاکم صورت می‌گیرد و از دیدگاه فرهنگ مسلط، آن‌ها «دیگری» به حساب می‌آیند. روزی روزگاری نگرش حاکم، بر یکسان‌سازی آدمیان تأکید داشت و بنا را بر این گذاشته بودند که گفتمان‌های حاشیه‌ای در گفتمان مسلط حل شود، اما اکنون زمانه دیگر شده است و برخی از نظریه‌پردازان، به اهمیت حفظ تنوع و تکثر در میان آدمیان پی برده‌اند و نه تنها دنبال

ایران پرداخته و تلاش شده است به این پرسش پاسخ داده شود که چرا ادبیات اقلیت در ایران رونق چندانی ندارد؟

گذشته از این میزگرد، مطالب متنوع دیگری به این موضوع اختصاص یافته است و در مقاله‌هایی، به ادبیات کودک ارمنی، ادبیات کودک ترکی و عربی پرداخته شده است.

هم‌چنین در مقاله‌ای، حضور «دیگری» در ادبیات کودک جهان، مورد بررسی قرار گرفته است. نقد ویژه این شماره از پژوهشنامه، به آثار محمدکاظم مزینانی اختصاص یافته است که چند تن از منتقدان و نویسندگان، مقاله‌هایی در این باره نوشته‌اند.

در پایان این سرمقاله، مثل شماره‌های قبل، لازم می‌دانیم یادآوری کنیم که این بحث، بحثی است دراز دامن که در یک یا دو شماره پژوهشنامه به سرانجام نمی‌رسد و قصه ما فقط آغاز این بحث و دامن زدن به گفت‌وگو درباره موضوع است. بنابراین، پژوهشنامه آمادگی انعکاس دیدگاه‌های محققانه شما را در شماره‌های آتی خود دارد.

دبیر تحریریه

بسیار است و دایره این ادبیات، به دیدگاه‌های مختلف بزرگ و کوچک تقسیم می‌شود. گاهی این دایره چنان تنگ تعریف می‌شود که مصداق‌های آن انگشت‌شمارند و گاه چنان وسیع که ادبیات کودکان و ادبیات زنان و ادبیات کارگران و... را نیز شامل می‌شود.

با این همه، آیا «ادبیات کودک»، «ادبیات اقلیت» است؟ این سؤال به این دلیل طرح می‌شود که کودکان در حاشیه‌گفتمان رسمی و حاکم قرار دارند و امکان تغییر وضعیت خود را ندارند و تغییر وضعیت‌شان، به دیگران وابسته است.

این پرسش در میزگرد این شماره پژوهشنامه که به ادبیات اقلیت اختصاص یافته است نیز مطرح شده است. در این میزگرد، دکتر محمد ضمیران، به پرسش‌های حسین شیخ‌الاسلامی، مهدی یوسفی و نگارنده پاسخ گفته است. او با ادبیات اقلیت انگاشتن ادبیات کودک موافق نیست. ضمیران در این میزگرد ادبیات اقلیت را به ادبیاتی که توسط اقلیت‌های دینی، مذهبی، نژادی و زبانی تولید می‌شود، محدود دانسته است. در این میزگرد، هم‌چنین، به وضعیت ادبیات اقلیت در